

Zes hoofdlijnen als koers voor de fysieke leefomgeving

De ambities voor de fysieke leefomgeving in deze omgevingsvisie zijn gebaseerd op (herkenbare) karakteristieken van onze gemeente. Samen met de trends die op ons afkomen zijn er zes hoofdlijnen benoemd, die in samenhang met elkaar de koers voor de gemeente vormgeven. Het zichtbaar maken (beleefbaar maken), benutten en behouden van onze kernkwaliteiten, ons DNA, staat centraal bij keuzes voor de inrichting van de fysieke leefomgeving.

Een vitale gemeente in een gezonde groene leefomgeving.

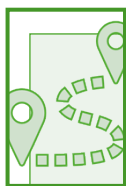
Een gemeente die duurzaam en klimaatneutraal wil zijn.

Een gemeente waarin je onbezorgd woont in een buurt en zorgzame gemeenschap, met verbindende netwerken.

Een gemeente met een veerkrachtige economie, met ruimte voor ondernemerschap.

Een gemeente met bereikbaarheid voor iedereen, met aandacht voor duurzame mobiliteit.

De voorzieningen in de gemeente groeien evenwichtig mee met ontwikkelingen

De hoofdlijnen staan niet op zichzelf en zijn niet zelfstandig hanteerbaar. Elke hoofdlijn hangt samen met de andere hoofdlijnen, zoals ook thema's (verderop in deze omgevingsvisie) uitwisselbaar zijn en in samenhang gelezen moeten worden. Zo ontstaat een samenhangende sturing op de richting voor de fysieke leefomgeving.

De hoofdlijnen komen pas echt 'tot leven' in de volgende elementen:

- In de thematische en gebiedsgerichte ambities in deze omgevingsvisie
- Binnen de uitwerking van het beleid in omgevingsprogramma's
- Als onderdeel van ons afwegingskader voor te maken keuzes van concrete ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Hieronder volgt een beschrijving van de hoofdlijnen.

Een vitale gemeente in een gezonde groene leefomgeving

Vitaliteit en gezondheid zijn verweven met de fysieke omgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren. En het gaat dan om meer dan alleen fysieke gezondheid enerzijds, die bevordert wordt door een fijne fysieke leefomgeving. Anderzijds gaat het ook om de mentale weerbaarheid, de sociale verbondenheid en de mogelijkheid voor inwoners om actief deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Een groene leefomgeving, waar mensen zich goed en gezond voelen én waar ruimte is voor beweging en ontmoeting, draagt bij aan de vitaliteit in onze gemeente.

Onze gemeente kenmerkt zich van oudsher door een groene uitstraling met veel water. Verder hebben we als gemeente te maken met grote uitdagingen zoals klimaatverandering, (dubbele) vergrijzing, woningdruk, verlies aan biodiversiteit en toenemende gezondheidsverschillen onder onze inwoners.

Ons buitengebied, met daarbij het beleven van de landschapskwaliteiten, dient beschermd te blijven wanneer het landschap aan veranderingen onderhevig is als gevolg van economische ontwikkeling, schaalvergroting in de landbouw, verstedelijking, ontwikkeling van infrastructuur en de energietransitie. Binnenstedelijk richten we de fysieke leefomgeving duurzaam in ter bevordering van de leefkwaliteit van onze inwoners. Dit betekent dat we wijken klimaatadaptief inrichten, natuur inclusief bouwen en zoeken naar energieneutrale en circulaire oplossingen.

Een gemeente die duurzaam en klimaatneutraal wil zijn

Duurzaamheid is een breed begrip, en gaat in onze ogen over het zorgvuldig om gaan met ruimte, omgeving, water, bodem en grondstoffen. Thema's als energietransitie en circulariteit vallen hier onder, maar heeft ook sterke relatie met (het versterken van) biodiversiteit. Een duurzame samenleving houdt rekening met een veranderend klimaat, en gaat adequaat om met hittestress. Ook wordt het principe van "rekening houden met bodem en water" toegepast.

In het kader van de energietransitie wil de Gemeente Leusden klimaatneutraal zijn in 2050. Het maximaal isoleren, beperken van energieverbruik, andere manieren van energieopwekking en emissievrije verplaatsing zijn hier sleutelementen in. Dit vraagt om een robuuste energie-infrastructuur die hier gereed voor is. Het gaat niet alleen om het inpassen van onder- en bovengrondse energie-infrastructuur. Het is een opgave die wij niet alleen kunnen bereiken. Oplossingen komen heel dicht bij onze inwoners; letterlijk tot 'achter de voordeur'. Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeenten staan dan ook gezamenlijk aan de lat voor de energietransitie.

Bij een circulaire economie gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving. Door het versterken van een circulaire economie dragen we ook bij aan de leveringszekerheid van grondstoffen.

Een gemeente waarin je onbezorgd woont in een buurt en zorgzame gemeenschap, met verbindende netwerken

In onze gemeente het niet voor iedereen vanzelfsprekend om een passende woning te vinden. Voor sommige inwoners is de situatie zelfs knellend of uitzichtloos. Het is belangrijk dat iedereen onbezorgd kan wonen in onze gemeente en met name voor mensen voor wie dit niet vanzelfsprekend is. Met onbezorgd wonen betekent dit voor deze doelgroep: passende en betaalbare huisvesting, ondersteuning wanneer nodig en een woonomgeving die veilig en aantrekkelijk is. Met zelfredzaamheid als uitgangspunt wordt gezocht naar een passend woningaanbod, voor mensen voor wie zelfstandig wonen of participeren in de samenleving niet vanzelfsprekend is. Het is van belang dat deze mensen zich sociaal verbonden gaan voelen. Dit gebeurt door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en het opbouwen van betekenisvolle netwerken waarin mensen elkaar kennen, zich thuis voelen en op elkaar kunnen terugvallen. We volgen daarbij de koers van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting, de woondeal en daaruit voortkomende regionale afspraken.

Een veilige en aantrekkelijke woonomgeving is eveneens essentieel. Hierbij wordt ook gekeken naar de impact van klimaatverandering, zoals hittegolven. In het bijzonder is er aandacht voor kwetsbare groepen die extra risico lopen bij extreme hitte. Met een buurtgerichte aanpak voor de energietransitie worden bewoners actief betrokken bij het toekomstbestendig maken van hun woningen. Denk aan maatregelen tegen hitte, goede ventilatie en nachtelijke verkoeling. Deze aanpak draagt niet alleen bij aan duurzaamheid, maar ook aan gezondheid en comfort.

In onze gemeente werken we toe naar een samenleving waarin iedereen onbezorgd kan wonen: met een passend dak boven het hoofd, een sociaal netwerk om op terug te vallen, en een leefomgeving die veilig, gezond en toekomstbestendig is.

Een gemeente met een veerkrachtige economie, met ruimte voor ondernemerschap

We bevinden ons in een veranderende economische omgeving, waarin thema's als digitalisering, duurzaamheid, arbeidsmarktkrapte en de energietransitie een grote rol spelen. Lokale ondernemers hebben behoefte aan ruimte, ondersteuning en flexibiliteit om te kunnen innoveren en groeien. Tegelijkertijd is er de uitdaging om economische ontwikkeling in balans te brengen met leefkwaliteit, natuur en klimaatdoelen.

Innovatie en ruimte voor ondernemerschap is kenmerkend voor de economische ontwikkeling binnen onze gemeente. Historisch gezien met de verschillende (boeren)coöperaties en in het heden met diverse grote (Leusdense) bedrijven gevestigd in het entreegebied en daarbuiten. Ook ons landelijk gebied kent tal van ondernemers, of het hier nu de agrariërs betreft die van oudsher een belangrijke schakel vormen in onze economie of de ondernemer die daar gevestigd is. Allemaal dragen ze bij aan het goede economische klimaat van onze gemeente.

Binnen de gemeente hebben we verschillende dorpscentra met een gevarieerd winkelaanbod en ruimte voor ondernemers. De kernwinkelcentra De Hamershof en De Biezenkamp en in Achterveld de bedrijvigheid langs de Hessenweg. Daarbuiten hebben we nog meer grotere en kleine concentraties detailhandel en horeca, soms gecombineerd met maatschappelijke (zorg)functies. Grootschalige detailhandel (tuin- en bouwmarkten) vinden we terug aan de rand van het dorp op de bedrijventerreinen. Terwijl in het landelijk gebied door o.a. verkoop van lokale producten de stad-land relatie te vergroten en de voedselproducent en consument meer met elkaar in contact te brengen.

Lokaal moet de economie in staat zijn veranderingen, schokken en uitdagingen op te vangen, en zich duurzaam te blijven ontwikkelen. Een veerkrachtige economie draait niet alleen om het optimaliseren van de bedrijfsvoering en werkgelegenheid: het is een fundament voor een duurzame, inclusieve en toekomstgerichte samenleving. Voor het behoud van een veerkrachtige economie blijft ruimte nodig. Of het nu gaat om de opgave om toe te groeien naar een circulaire economie of vanuit de noodzaak de balans te behouden met woningbouwontwikkeling, voor het behoud van een veerkrachtige economie blijft ruimte nodig.

Een gemeente met bereikbaarheid voor iedereen, met aandacht voor duurzame mobiliteit

Mobiliteit gaat over bereikbaarheid. Duurzaam heeft te maken met toekomstbestendigheid, dit betekent het ontwerpen en implementeren van vervoerssystemen die voldoen aan de behoeften van de samenleving zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties in gevaar te brengen. Thema's die hierin een rol spelen zijn onder andere: het minimaliseren van negatieve milieu-impact (van gemotoriseerd) transport door middel van emissievrije

verplaatsingen; verbeteren van veiligheid en toegankelijkheid; het ondersteunen van economische groei.

De bereikbaarheid van de gemeente Leusden, in nationaal en regionaal verband, is over het algemeen aangewezen op het gemotoriseerde verkeersnetwerk. Het openbaar vervoer bestaat uit busverbindingen met name gericht op Amersfoort. De gemeente is in het verleden wandelgemeente van het jaar geweest, wat het sterkte recreatieve karakter en kwaliteit van het landelijk gebied tekent.

Het is belangrijk om de bereikbaarheid van Leusden als gemeente te waarborgen. Daarbij staat een veilige en toegankelijke verplaatsing van inwoners binnen hun directe leefomgeving centraal – bijvoorbeeld naar winkels, buurten, sportvoorzieningen of culturele locaties. Mobiliteit omvat alle vormen van verplaatsing zoals lopen, (elektrische) fiets, openbaar vervoer en de auto. Het gaat om bereikbaarheid op elk schaalniveau: van regio tot straat, en voor alle doelgroepen – van toeristen en forensen tot ouderen en mensen met een beperking. Voor die laatste groep is het essentieel dat het vervoer zelfstandig te gebruiken is. Als voorbeeld betekent dat fietspaden, trottoirs, bussen én bushaltes zó ingericht moeten zijn dat ze toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers.

De voorzieningen in de gemeente groeien evenwichtig mee met ontwikkelingen

Het is essentieel dat voorzieningen meegroeien met de omgeving. Nieuwe woongebieden vragen niet alleen om woningen en wegen, maar ook om voldoende plekken waar mensen kunnen samenkomen, zorg ontvangen of deelnemen aan sport en cultuur. Daarbij kijken we niet alleen binnen de gemeentegrenzen, maar er is ook oog voor voorzieningen die in de regio beschikbaar zijn, of misschien wel ontbreken. Zonder een passend aanbod van voorzieningen ontstaat het risico op sociale ongelijkheid, eenzaamheid of overbelasting van bestaande diensten.

Onze gemeente kenmerkt zich door een rijk aanbod aan voorzieningen (zowel in sport en ontspanning, zorg, cultureel, als erfgoed) en een sterke historische identiteit, en daarmee een goede sociaal maatschappelijke infrastructuur. Een goede sociaal maatschappelijke is noodzakelijk voor een gezonde, leefbare en toekomstbestendige gemeente. Deze infrastructuur vormt het fundament waarop inwoners kunnen leren, ontspannen, ontmoeten en zich ontwikkelen.

Voorzieningen

Infrastructuur, winkelcentra, horeca, scholen, zijn allemaal (bekende) voorzieningen binnen de fysieke leefomgeving. Maar er zijn meer ‘voorzieningen’ die bijdragen aan de leefkwaliteit en het functioneren van de samenleving. En daarmee relevant zijn voor het beschermen, benutten en behouden van de kwaliteiten van de fysieke leefomgeving. Cultuur, ontmoeting, mogelijkheid tot bewegen, erfgoed, de beschikbaarheid van zorg.

Voorbeelden van voorzieningen:

- Infrastructuurvoorzieningen: wegen, fietspaden, verlichting, riolering.
- Publieke voorzieningen: multifunctionele centra (MFC's), scholen (en kinderopvang), bibliotheken, sportterreinen en accommodaties, openbaar vervoer en instellingen voor eerstelijnszorg.
- Sociale voorzieningen: ontmoetingsplekken, wijkcentra.
- Commerciële voorzieningen: supermarkten, winkels, horeca.

De term voorzieningen kan dus gaan over al deze relevante onderdelen.

Of het nu gaat om scholen, zorgcentra, sportvelden, buurthuizen, het theater, erfgoed of toeristische voorzieningen – het vraagt om voortdurende investeringen en bewuste keuzes om deze voorzieningen goed te blijven benutten voor de Leusdense samenleving. Het goed bereikbaar houden van sport- en beweegmogelijkheden is daar onderdeel van.

